

BIULETYN

Uniwersytet Trzeciego Wieku
w Świętochłowicach

by jesień życia była piękna ...

Nasz Patron

Uniwersytet
SWPS

Nasi Partnerzy:

Miasto Świętochłowice

OŚRODEK SPORTU I REKREACJI
SKAŁKA
w Świętochłowicach

Centrum Kultury Śląskiej
w Świętochłowicach

**ZARZECKI
TRANSPORT**

DEMARKO

**Chorzowsko-Świętochłowickie
Przedsiębiorstwo Wodociągów
i Kanalizacji Sp. z o.o.**

Źródło wody w Twoim domu
www.chspwik.pl

ChSPWiK Sp. z o.o.
ul. Składowa 1
41-500 Chorzów

Dyspozytor: (32) 34 94 600, (32) 34 94 601
Sekretariat: tel. (32) 34 94 622, fax. (32) 34 94 624
e-mail: sekretariat@chspwik.pl

Redaktor Naczelny: Krystyna Rawska
Redakcja: Małgorzata Binias, Jadwiga Denysiewicz, Henryk Duda, Regina Pasternak
Zdjęcia: Krystyna Rawska
Korekta i skład: Zbigniew Porębski

Drodzy słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Świętochłowicach

Z wielką radością i satysfakcją rozpoczynamy XIV rok 2024/2025 naszej działalności. Jesteśmy seniorami, którzy, chcąc się uczyć i być na bieżąco z dynamicznie zmieniającym się otoczeniem, technologiami, a możliwość uczenia się w naszej Uczelni z pewnością Nam w tym pomaga. Trudno nie zgodzić się z tym, że udział w zajęciach naszego Uniwersytetu, wiąże się dla Nas z wieloma korzyściami. Jest to zdobywanie nowej wiedzy i bycia „na bieżąco”, a także rozwijanie swoich umiejętności i zainteresowań. Obecność w Uniwersytecie sprzyja budowaniu relacji społecznych, to okazja do spotkań i nawiązywania nowych koleżeńskich kontaktów, a także przyjaźni. Jestem przekonana, że nasze zajęcia przyczyniają się również do lepszego samopoczucia i kondycji psychofizycznej, co skutkuje poprawą jakości naszego życia. „Uczenie się przez całe życie” zyskuje coraz większe znaczenie w społeczeństwie. Umacnia się przez to rola Uniwersytetów Trzeciego Wieku, zarówno w aspekcie aktywizacji osób starszych jak i wysokiej jakości edukacji. Docenia to również nasz miejski samorząd, który tegoroczny program naszej edukacji i aktywności ruchowej wsparł poważnymi środkami, które umożliwią Wam, drodzy Słuchacze uczestnictwo w zajęciach bez barier finansowych. Jesteśmy za to bardzo wdzięczni i kierujemy gorące podziękowania do władarzy naszego miasta. Rok 2025 będzie dla nas studentów UTW – rokiem jubileuszowym. Świętować będziemy 50 lat istnienia Uniwersytetów Trzeciego Wieku w Polsce. Polska była trzecim krajem, po Francji i Belgii, w którym rozwinął się ruch uniwersytetów trzeciego wieku. Pierwsza taka placówka powstała 2 maja w 1975 roku w warszawskim Centrum Medycznym Kształcenia Podyplomowego. Jego założycielką była prof. Halina Szwarz, doktor nauk medycznych zajmująca się gerontologią; dewiza, którą niezmiennie powtarzała brzmiała: „dodawać życia do lat, a nie lat do życia...” Do tematu jubileuszu będziemy jeszcze powracać w naszym XIV roku akademickim.

W dniu 28 czerwca b.r. odbyła się w Krakowie krajowa konferencja p.n.: Regionalne Forum Organizacji Senior-skich, w której uczestniczyłam; organizatorem tego wydarzenia była Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Wzięło w niej udział 100 uczestników, liderów i przedstawicieli UTW, pozarządowych organizacji seniorskich i gminnych oraz miejskich rad seniorów. Celem Forum była konsolidacja środowisk działających na rzecz osób starszych, upowszechnienie informacji z zakresu polityki senioralnej w wymiarze krajowym, regionalnym i lokalnym. Podczas konferencji omawiane były m.in. zagadnienia związane z wyzwaniem stojącymi przed liderami Uniwersytetów Trzeciego Wieku i senioralnych

organizacji pozarządowych w okresie popandemicznym. Forum było czasem dyskusji i wystąpień, prezentacji badań społecznych i naukowych. W związku ze zmianami demograficznymi oraz skutkami pandemii COVID-19, wybrzmiały jednoznaczne wnioski o konieczności zwiększenia i koncentracji wysiłków w celu wypracowania systemowych rozwiązań dotyczących edukacji senioralnej i uczenia się przez całe życie. O szczegółach tej konferencji przeczytacie Państwo na dalszych stronach naszego wydawnictwa. W dniu 8 lipca b.r. członkowie Zarządu wzięli udział w spotkaniu z Panią Minister ds. Polityki Senioralnej - p. Marzeną Okła- Drewnowicz, o którym w szczegółach piszemy na kolejnych stronach Biuletynu. Jakże istotne okazały się słowa Pani Minister, że: „Senior to nie obciążenie, senior to siła i wartość. Nadszedł czas dla aktywnej polityki senioralnej; rozwinięta, aktywna i wielopłaszczyznowa polityka senioralna jest kluczem dla zapewnienia godnego życia osobom starszym. Chcemy pomóc naszym seniorom, aby mieli odpowiednią opiekę zdrowotną, a zarazem, aby mogli się rozwijać i czerpać z życia. Ważne jest zatem dostrzeżenie tych potrzeb.”

Szanowni Państwo, w tym miejscu pragnę skierować szczególne słowa wdzięczności do przedstawicieli naszej kadry profesorskiej. Dzięki naszej patronackiej uczelni – Uniwersytetowi SWPS w Katowicach będziemy w I semestrze uczestnikami programu edukacyjno-profilaktycznego. Rozwijane w ramach projektu kompetencje, stanowią narzędzie umożliwiające seniorom aktywizację społeczną. Z dumą rozpoczynamy współpracę z naukowcami Politechniki Śl., którzy skierowali do nas interesującą ofertę wykładów. Z tą inicjatywą wystąpiło Centrum Popularyzacji Nauki Politechniki Śląskiej i bardzo ją dziękujemy.

Moi drodzy, bycie seniorem daje możliwości, na które wcześniej brakowało czasu, dlatego zachęcam gorąco Wszystkich, którym zależy na lepszym rozumieniu współczesnego świata i atrakcyjnie spędzonym czasie wolnym do uczestniczenia w naszej działalności.

Krystyna Rawska
Prezes Uniwersytetu Trzeciego Wieku
w Świętochłowicach

Drodzy Seniorzy – studenci, przed Wami kolejny, XIV już rok akademicki świętochłowickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku; szczególny to rok ze względu na fakt, że w 2025 roku wszystkie Uniwersytety Trzeciego Wieku świętować będą jubileusz 50- lecia istnienia UTW w Polsce.

Uniwersytety Trzeciego Wieku, działające w różnych formach przyczyniają się do rozwoju osobistego, intelektualnego i społecznego Słuchaczy, którzy poprzez uczestniczenie w programach edukacyjno- aktywizujących , w przyjaznej dla siebie przestrzeni, potrafią sprostać wielu przeciwnościom losu, unikać niebezpieczeństw, które niesie za sobą nieustanna pogoń za rozwojem współczesnego świata.

Rola edukacji w życiu osób starszych jest niezwykle znacząca, bo efekty „uczenia się przez całe życie” oznaczają, że osoby dbające o swój własny rozwój, lepiej rozumieją otaczającą rzeczywistość, wzbogacają własne życie, potrafią korzystać z dóbr kulturalnych, świadomie dbają o własne zdrowie i pozostają aktywne, pomimo sędziwego wieku.

Wśród wielu organizacji pozarządowych działających na terenie miasta Wasz Uniwersytet zajmuje szczególne miejsce. Ważnym celem, który Państwo spełnacie jest Wasza aktywność na rzecz środowiska lokalnego; Uniwersytet ułatwia kontakty z różnymi instytucjami, takimi jak służba zdrowia, ośrodki rehabilitacyjne, placówki kultury. Mówiąc o celach nie można pominąć wymiaru komunikacji międzyludzkiej wśród seniorów oraz nawiązywania i podtrzymywania więzi społecznych, które w istocie swojej tworzą wzory pozytywnego starzenia się w oparciu o rozumienie wartości edukacji.

Od 14 tu lat jesteście animatorem wielu przedsięwzięć edukacyjnych i kulturalnych oraz rekreacyjno-sportowych w naszym mieście i poprzez swoją konsekwentną działalność, przynosi to znaczące osiągnięcia w nieformalnym kształceniu osób starszych i przyczynia się do integracji seniorów naszego miasta.

Z satysfakcją przyznaję, że grono studentów UTW, stanowi najaktywniejszą grupę Świętochłowickich Seniorów, która swą aktywnością inspiruje także poczynania innych stowarzyszeń i instytucji, podejmując z nimi współpracę w realizacji wielu ciekawych projektów. Nie mogę nie wspomnieć o roli ambasadora naszego miasta jaką pełni uniwersytecki teatr OdNowa prezentujący swoje spektakle w wielu miastach Polski z dużym powodzeniem, a ja z racji sprawowanego urzędu staram się wspierać statutową działalność uniwersytetu.

U progu jubileuszowego roku, dla wszystkich UTW w naszym kraju, życzę Państwu aby czas przeżywany w murach Waszej Alma Mater, był dla Was czasem pełnego życia, wypełnionego tym co warto robić, co odpowiada Waszym potrzebom i marzeniom, bądźcie szczęśliwi !

*Prezydent Miasta
Daniel Beger*

W dniu 8 lipca 2024 r. w Domu Śląskim jako przedstawiciele środowisk seniorskich uczestniczyliśmy w spotkaniu z Panią minister ds. polityki senioralnej – Marzeną Okła-Drewnowicz

O planach na rozwój programów pomagających osobom starszym Pani minister powiedziała : najważniejsze powinny być działania systemowe ukierunkowane na trzy priorytetowe obszary: opiekę, aktywizację oraz bezpieczeństwo osób starszych.

Po pierwsze : bon senioralny, wsparcie w ramach bonu senioralnego będzie kierowane do rodzin – ten instrument ma wesprzeć osoby aktywne zawodowo, zobowiązane do opieki nad seniorem, potrzebującym pomocy.

Naszym celem jest, aby opieka nad osobą starszą była prowadzona w miejscu jej zamieszkania. Skierowanie seniora do placówki ma być absolutną ostatecznością. W ramach bonu senioralnego możliwe będzie dofinansowanie usług wsparcia o charakterze opiekuńczym właśnie w domu osoby starszej. Cały czas zbyt wiele osób w Polsce ulega przedwczesnej dezaktywacji, co powoduje przedwczesną niesamodzielność i konieczność kosztownej opieki długoterminowej. Aktywność –

zarówno fizyczna, jak i społeczna jest kluczowa do utrzymania pełni zdrowia.

Maksymalna wartość bonu wyniesie 2150 złotych, co odpowiada połowie minimalnego wynagrodzenia (od lipca to 4300 złotych). Kwota ta pozwoli na opłacenie opieki w wymiarze kilku godzin dziennie. Aby uzyskać bon, senior musi mieć co najmniej 75 lat i wymagać pomocy w zakresie podstawowych czynności życiowych, a jego emerytura nie może przekraczać 5000 złotych brutto.

Według szacunków z takiego rozwiązania będzie mogło skorzystać ponad 535 tysięcy osób starszych. Warunkiem otrzymania świadczenia jest również aktywność zawodowa osoby zobowiązanej do opieki nad osobą starszą. W jej przypadku kryterium dochodowe ma zależeć od tego, czy prowadzi jednoosobowe czy wieloosobowe gospodarstwo domowe. Jeśli dochód osoby docelowo odpowiedzialnej za opiekę przekracza odpowiednio dwu – i trzykrotność minimalnego wynagrodzenia, nie będzie on mógł starać się o świadczenie. Zorganizowaniem usług na rzecz seniorów zajmą się samorządy gminne lub wyznaczone przez nie organizacje pozarządowe czy lokalne firmy.

Za pierwszy etap realizacji programu uważa się przeszkolenie kadry opiekunów. Jednym z wymagań będzie więc odbycie 30-godzinnego szkolenia przygotowującego do pracy z seniorami, którzy wymagają pomocy w codziennym życiu. W zakresie obowiązków opiekunów leży pomoc w wykonywaniu podstawowych czynności (ubieranie, podawanie i przygotowywanie posiłków, toaleta), utrzymywanie porządku w domu seniora, robienie zakupów, załatwianie spraw urzędowych czy opieka nad zwierzętami domowymi.

Bon senioralny najprawdopodobniej wejdzie w życie w 2025 roku,

Po drugie - za priorytet – mówiła Pani minister - biorę rozbudowanie istniejącej oferty programów aktywizacyjnych o kolejne narzędzia, skupię się przede wszystkim na rozwijaniu współpracy międzypokoleniowej. W tym celu podjęłam współpracę z resortami rodziny oraz edukacji. Moimi priorytetami są także bardzo ważne tematy, jak: przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na wiek oraz bezpieczeństwo osób starszych.

Jedną z nowych propozycji stanowić będzie szkoła międzypokoleniowa.

Zauważalne jest już, że szkoły, szczególnie na wsiach zaczynają świecić pustkami. W KPO są środki na zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu seniorów. Podejmujemy zadanie przeszkolenia uczniów aby mogli uczyć seniorów korzystania z internetu. Być może pierwsza szkoła międzypokoleniowa rozpocznie swoją działalność już jesienią tego roku.

Pani minister powołała Radę ds. polityki senioralnej, stanowiącą zróżnicowany zespół, w którym znaleźli się m.in. społecznicy, naukowcy, lekarze, samorządowcy i prawnicy. Za cel obrała stworzenie grona o różnorodnych perspektywach i kompetencjach, szerokim spektrum doświadczeń.

Rada jest organem opiniotwórczo-doradczym i ma proponować zmiany na rzecz poprawy sytuacji osób starszych w Polsce.

Opracowanie: Krystyna Rawska, Henryk Duda

Nasz wykładowca - dr Jan Olbrycht

IX kadencja Parlamentu Europejskiego (2019 – 2024) była czwartą i jednocześnie ostatnią eurodeputowanego – dra Jana Olbrychta, który po 20 latach pracy w Parlamencie, nie będzie ubiegał się o kolejny mandat.

Jan Olbrycht urodził się 21 września 1952 roku w Rybniku.

Jest doktorem socjologii, nauczycielem akademickim, ekspertem, politykiem i działaczem społecznym. W latach 1990-1998 był burmistrzem Cieszyna, a w latach 1993-1998 wiceprezesem Związku Miast Polskich odpowiedzialnym za kontakty z europejskimi organizacjami samorządowymi. Był także wiceprzewodniczącym Rady Gmin i Regionów Europy w latach 1995-2001, a także przewodniczącym polskiej delegacji do Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy w latach 1990-1998.

W latach 1998-2002 był marszałkiem woj. śląskiego i inicjatorem Konwentu Marszałków. W latach 2002-2004 był członkiem Zarządu Zgromadzenia Regionów Europy oraz Rady Polityki Regionalnej Państwa. Od 2004 roku Jan Olbrycht był posłem do Parlamentu Europejskiego z ramienia Platformy Obywatelskiej (Frakcja Europejskiej Partii Ludowej w Parlamencie Europejskim). W latach 2004-2009 wiceprzewodniczący Komisji Rozwoju Regionalnego, sprawozdawca Parlamentu w sprawie Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej. W kadencji 2009-2014 był członkiem Komisji Rozwoju Regionalnego, Komisji ds. Budżetu, Komisji ds. Kontroli Budżetowej oraz wiceprzewodniczącym specjalnej Komisji ds. Wyzwań Politycznych. Był sprawozdawcą Parlamentu w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, członkiem Delegacji Parlamentu Europejskiego do spraw stosunków z Bośnią, Hercegowiną, Serbią, Czarnogórą i Kosowem oraz członkiem Delegacji do spraw stosunków ze Stanami Zjednoczonymi.

W dziewiątej kadencji Parlamentu Europejskiego (2019-2024), Jan Olbrycht sprawował funkcję członka komisji ds. budżetu, członka – zastępcy w komisji ds. rozwoju regionalnego i komisji ds. kontroli budżetowej. Ponadto, Jan Olbrycht był wicekoordynatorem w komisji ds. budżetu z ramienia Europejskiej Partii Ludowej (EPL/EPP) oraz stałym sprawozdawcą Parlamentu Europejskiego do spraw wieloletnich ram finansowych (WRF/ MFF).

Podobnie jak w kadencji (2014-2019) Jan Olbrycht był współprzewodniczącym grupy roboczej Europejskiej Partii Ludowej ds. dialogu międzykulturowego i religijnego oraz przewodniczącym Intergrupy URBAN, która działa w Parlamencie nieprzerwanie od 2005 roku.

W kadencji 2019- 2024, Jan Olbrycht był członkiem Delegacji do spraw stosunków z Kanadą oraz członkiem zastępcą w Delegacji do Wspólnej Komisji Parlamentarnej UE-Macedonia Północna. Jan Olbrycht był także wiceprzewodniczącym Grupy Europejskiej Partii Ludowej w Parlamencie Europejskim.

W 2000 roku Jan Olbrycht został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i orderem National du Mérite Francji w 2002. Jest laureatem Europejskiej Nagrody Cesarza Maksymiliana za wkład w tworzenie polityki lokalnej i regionalnej w Europie w 2005.

Ponadto uhonorowany nagrodą The Parliament Magazine „Europoseł Roku 2007” w kategorii polityka regionalna oraz „Europoseł Roku 2013” w kategorii zrównoważone środowisko zurbanizowane, a także nagrodą rządu węgierskiego im. Istvána Pálfi za szczególne zasługi w rozwoju współpracy regionalnej.

Jan Olbrycht jest członkiem Kapituły Fundacji im. bpa Tadeusza Pieronka, przyznającej „In Veritate” - doroczną nagrodę za „wybitne postawy i osiągnięcia w łączeniu wartości chrześcijańskich i europejskich”.

Nasz Uniwersytet jest dumny ze współpracy z dr Janem Olbrychtem, który uczestniczy w naszej edukacji i w sposób niezwykle interesujący przekazuje wiedzę ułatwiającą i zachęcającą do uczestnictwa w życiu publicznym.

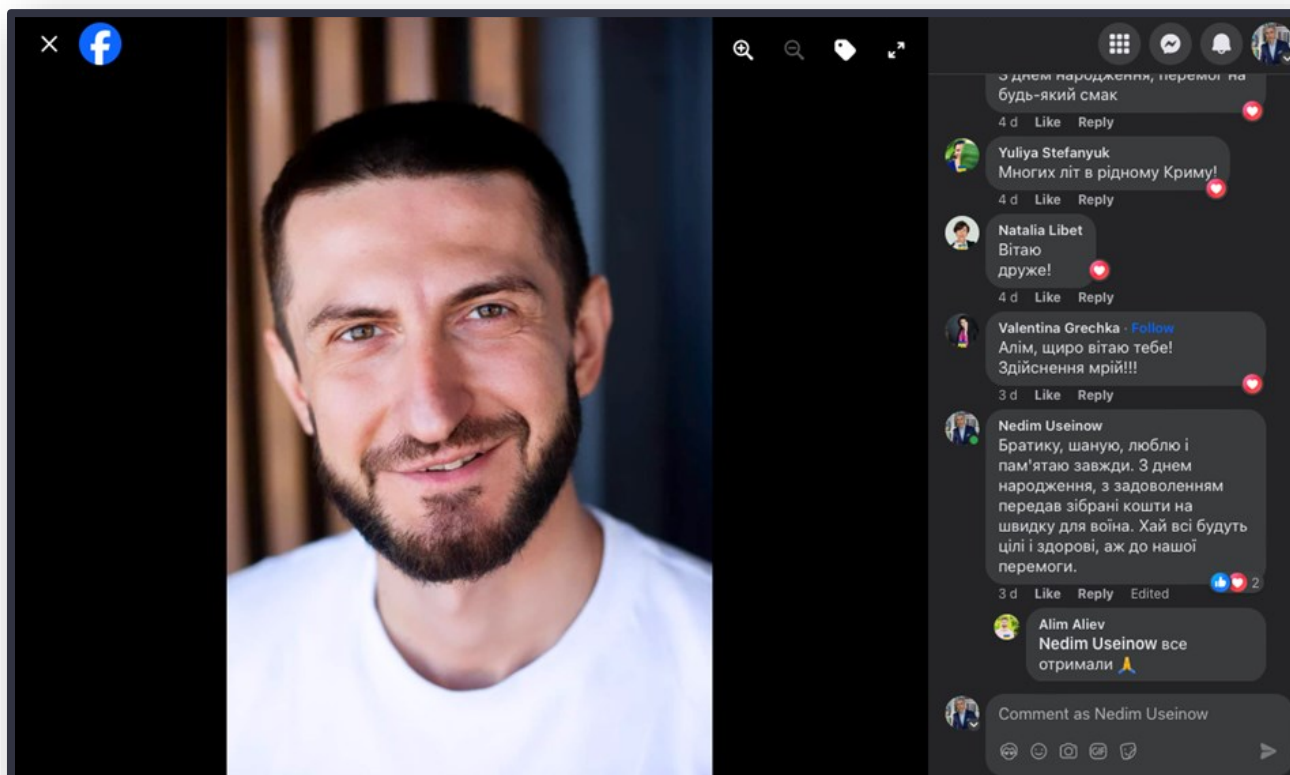
Tatarzy Krymscy

W dniach 29-30 września 2023r. uczestniczyłam w XXIII Konferencji: „O konsekwencjach wojny” z cyklu: Rola chrześcijan w procesie integracji europejskiej; grono ekspertów, zaproszonych do udziału w dyskusji skupiło się na rozważaniach o konsekwencjach wojny oraz na tym jaka będzie Europa i jaka będzie Polska. Jednym z panelistów, który szczególnie zwrócił moją uwagę był **Nedim Useinow** – przedstawiciel Światowego Kongresu Tatarów Krymskich w Polsce, który włączył się do dyskusji i opowiedział w jaki sposób Tatarzy Krymscy są dotknięci tą wojną.

Moja rozmowa z Nedimem, podczas przerwy w debacie konferencyjnej przekonała mnie, że niewiele wiemy o historii tego narodu, więc zapytałam, czy zgodziłby się przyjechać do naszego Uniwersytetu z wykładem. Odpowiedź była pozytywna. W naszej rozmowie pojawił się także wątek: w jaki sposób pomaga się dzisiaj Tatarom, którzy znajdują się tam na Krymie w ogniu walki? Nedim odpowiedział, że organizuje wsparcie głównie dla medyków ukraińskich, którzy leczą rannych. W tej sytuacji nasi słuchacze podzielili się z potrzebującymi i na spotkaniu w Świętochłowicach wręczyli naszemu gościowi skromną, ale jak się okazało istotną kwotę, która przekazana została na ręce Alima – zastępcy Dyrektora Instytutu Ukraińskiego w Kijowie, co ilustruje zdjęcie przelewu bankowego; z tych środków zostanie zakupiony samochód medyczny do ewakuacji rannych z pola walki, do batalionu, w którym walczy ich rodak Ismail.

W tym miejscu przekazuję wyrazy wdzięczności, które przekazuje wszystkim darczyńcom naszego Uniwersytetu Nedim.

My zaś jesteśmy bardzo radzi, że nasza społeczność mogła pomóc w tak ważnej sprawie.

Alim – Zastępca Dyrektora Instytutu Ukraińskiego w Kijowie - organizujący pomoc dla rannych krymskotatarskich żołnierzy w armii ukraińskiej,

monobank
Universal BankАТ "УНІВЕРСАЛ БАНК"
Телефон: 0 800 205 205
Адрес: 04134, м. Київ, вул. Академіка Глушків, 54/19
Ліцензія НБУ на право надання банківських послуг №02 від 20.01.1994 р.

Квитанція №2770-6192-3427-0075 від 02.08.2024

ВідправникПлатіжна система: **MasterCard**
Платіжний інструмент: **5355629064186949****Одержувач**Назва: **На Баррі**
Призначення: **Переказ власних коштів**
Номер банків: **UA683220010000026201347233895****Деталі транзакції**Сума (грн): **14000.00**
Комісія (грн): **-**
Код авторизації: **715070**
Дата і час операції: **02.08.2024 17:11:59**
Ідентифікатор платіжного пристрою: **send.monobank.ua**Операційний директор
Примаченко Т.В.

Nedim Useinow był naszym gościem w dniu 13 marca 2024 r., jest politologiem Uniwersytetu Warszawskiego, członkiem Rady Koordynacyjnej Światowego Kongresu Tatarów Krymskich w Polsce. Opowiedział o Krymie sprzed 2014 roku, po okupacji, po 24 lutym 2022 r., o represjach przeprowadzanych przez władze rosyjskie, losie Tatarów Krymskich i wierze społeczeństwa ukraińskiego w powrót Krymu.

Jak mówił Nedim Huseinow:

„Tatarzy krymscy stracili swój głos. Nie mogą przemawiać i opowiadać światu o tym, co się z nimi dzieje. „Prawda jest bardzo mocno zagłuszana przez Kreml. W tym czasie, opowieść o zmaganiach z rosyjską okupacją jest bardzo istotna. Tatarzy krymscy nie zgadzają się z sytuacją panującą na Krymie. Naród ten miłuje wolność. Dziś Tatarzy krymscy nie mogą buntować się w sposób widoczny, każdy przejaw obywatelskich niepokojów jest

brutalnie tłumiony. Dostają oni bowiem wyroki za to, że nie zgadzają się z rosyjską okupacją.” Od aneksji półwyspu przez Federację Rosyjską, wysiedlanie stamtąd Tatarów rozpoczęło się na nowo. Zamknięte są krymsko-tatarskie szkoły, wypiera się aktywnych obywateli. Władze moskiewskie przymuszają ich do przyjęcia rosyjskiego obywatelstwa: tych, którzy się przed tym wzbraniają, pozbawia się dostępu do usług publicznych. Na Krymie żyje ok. 300 tys. Tatarów Krymskich. Masowa depopulacja sprawia, że ich liczba maleje.

Nedim Huseinow mówił także: militaryzacja Krymu przez Rosjan wywołała ogromne niedobory wody na półwyspie; sytuacja gospodarcza na Krymie jest bardzo trudna, ponieważ Rosjanie inwestują tylko w dwa sektory: militarny oraz sektor administracji publicznej. Ci ludzie żyją godnie, ponieważ zajmują się bezpieczeństwem. Gospodarka Krymu jest w trudnej sytuacji z powodu braku wody. Podkreślił, że: liczna tatarska diaspora, oprócz Polski, zamieszkuje również m.in. w Uzbekistanie.

W historii Krymu niezwykle trudno szukać spokojnego okresu. Półwysep przez stulecia był miejscem mieszania się narodowości oraz kultur, a możliwość kontrolowania niemal całego Morza Czarnego z jego terenu była powodem niezliczonych wojen. Dziś prawo do Krymu rości sobie Rosja, a Władimir Putin nazywa go rdzenną ziemią rosyjską. Prawda jest jednak zgoła inna.

Najstarszymi mieszkańcami Krymu byli Kimeryjczycy i Taurowie. W VII w. p.n.e. wyparli ich irańscy Scytowie. Spisana historia Krymu sięga VII wieku przed naszą erą. To wtedy koloniści z greckiego Miletu zakładają między innymi Pantikapajon, dzisiejszy Kercz. Kolonia szybko się bogaciła dzięki korzystnemu położeniu nad cieśniną łączącą Morza Azowskie i Czarne. Około 530 r. p.n.e. miasto zaczęło emitować własną, a jednocześnie pierwszą na Krymie monetę, srebrny tetrabol. Rozkwit i czas wielkiego rozwoju kończy się w I wieku p.n.e. Pantikapajon, jak i całe królestwo, popada w zależność od Rzymu.

Krym przechodzi z rąk do rąk.

W III wieku n.e. część Krymu opanowali Goci. W 375 roku na Krym wtargnęli Hunowie, a od IV w. półwysep był obiektem ekspansji Bizancjum. Około V w. powstały miasta Mangup czy Dori, które stały się ośrodkami władztw feudalnych. Od X do XII wieku część Krymu zajmowało ruskie księstwo tmutarskie. Około 1240 roku Krym opanowali Mongołowie, którzy półwysep włączyli w skład Złotej Ordy. Ta rozpadła się w 1427 roku, kiedy Krym przyjął zwierzchnictwo Imperium Osmańskiego i Turcy zajęli południową część półwyspu wraz z Kaffą.

Nedim Huseinow

Od tego momentu miał tam rezydować turecki urzędnik sprawujący nadzór nad chanem.

W latach 1768 - 1774 wojna pomiędzy Imperium Rosyjskim a Osmańskim doprowadziła do zdobycia przez Rosję południowej Ukrainy, Krymu i północnego Kaukazu. Turcy zmuszeni zostali do zrzeczenia się zwierzchności nad Chanatem Krymskim. Dwa lata później Rosja osadziła na tronie chanatu uległego Şahina Gireja, który żył na dworze w Petersburgu.

Panowanie Rosjan na Krymie i napływ Ukraińców

Na rozkaz Katarzyny II Şahin pozwolił Rosjanom osiedlać się na półwyspie. Już w marcu 1783 r. feldmarszałek Grigorij Potiomkin i jeden z faworytów Katarzyny II, przekonali cesarzową do aneksji Krymu. Rządy marionetkowego chana nie były trwałe i na półwyspie doszło do licznych buntów Tatarów.

Aneksja Krymu pod pozorem ustabilizowania sytuacji to jedna

strona medalu. Rosja pracowała nad utworzeniem portu czarnomorskiego do użytku imperium i stworzeniem portu dla nowej Floty Czarnomorskiej, która sprawdziła się w wojnie z Turcją. W kwietniu 1783 Katarzyna II oficjalnie ogłosiła przyłączenie Krymu do państwa rosyjskiego.

Tatarzy nie opierali się tej decyzji, bo po latach buntów brakowało im środków i woli do dalszej walki.

W 1783 r. Imperium Osmańskie podpisało z Rosją umowę uznającą utratę Krymu i innych terytoriów będących w posiadaniu chanatu.

W latach 1854-1855 Krym stał się polem walki między Rosją, a mocarstwami sprzymierzonymi w wojnie krymskiej. Kolonizacja rosyjska szła opornie i nie udała się za czasów Katarzyny II, głównie przez surowe warunki życia. Mimo to w XIX wieku na Krymie zaczęli się osiedlać Ukraińcy.

W tym czasie Krym należał do guberni taurydzkiej. Ta pod koniec XIX wieku liczyła 1 447 790 mieszkańców. Ze spisu przeprowadzonego w 1897 roku wynika, że Ukraińcy stanowili 42,2% ludności Krymu. Według deklarowanego języka ojczystego Rosjan było tylko 27,9%.

Burzliwe lata 1917 - 1920 na Krymie.

Po przewrocie bolszewickim w 1917 roku powstała Krymska Republika Ludowa, proklamowana przez Tatarów Krymskich. Tymczasem w Symferopolu w styczniu 1918 władzę przejęli rosyjscy bolszewicy, za słabi jednak, by podporządkować sobie Tatarów. Jednocześnie w listopadzie 1917 roku trzy północne powiaty Krymu przyłączyła do siebie Ukraińska Centralna Rada.

W 1918 protektorat nad Krymską Republiką Ludową sprawowali Niemcy. W październiku armia niemiecka wycofała się z Krymu, a półwysep zajęła antybolszewicka Armia Ochotnicza. W kwietniu 1919 Krym na krótko zajęła Armia Czerwona, proklamując Krymską Socjalistyczną Republikę Radziecką, której komisarzem został Dmitrij Uljanow, brat Lenina.

W czerwcu 1919 Siły Zbrojne Południa Rosji wyparły bolszewików z Krymu. Jednak już w listopadzie 1920 Armia Czerwona rozpoczęła zajmowanie Krymu, z którego uciekło 170 tysięcy osób. W październiku 1921 roku bolszewicy powołali Krymską Autonomiczną Socjalistyczną Republikę Radziecką.

Krym pod okupacją niemiecką

W czasie II wojny światowej półwysep w okresie od 21 września 1941 do 4 lipca 1942 zajęły wojska niemieckie. Jako ostatni po długim oblężeniu zdobyty został Sewastopol. W konsekwencji operacji krymskiej, w maju 1944 roku, półwysep zdobyła Armia Czerwona.

Władze radzieckie pod pretekstem oskarżeń o kolaborowanie z najeźdźcami wysiedliły wszystkich Tatarów krymskich do sowieckich republik Azji Środkowej. W czasie akcji wysiedlono z Krymu około 200 tysięcy Tatarów. Na ich miejsce Moskwa osiedliła tysiące chłopów z radzieckiej Ukrainy i północnych rejonów Rosji.

1954 rok: Nikita Chruszczow oddaje Krym Ukrainie

Krym pozostał rosyjski do roku 1954, kiedy Nikita Chruszczow oddał półwysep Ukrainie. Tłumaczono to prezentem z okazji 300 rocznicy Rady Perejaśławskiej, podczas której hetman Bohdan Chmielnicki zawarł z carem Aleksym Michajłowiczem ugodę poddającą Ukrainę Rosji. Z jednej strony miał być to gest przyjaźni i wstęp do potępienia rządów Stalina.

Część historyków uważa, że decyzja Chruszczowa miała gospodarczy charakter. Rosja nie dawała sobie rady z zagospodarowaniem Krymu, dlatego pierwszy sekretarz miał zdecydować się na "ukraiński eksperyment". Napłynęli nowi osadnicy z południowej Ukrainy, którzy poprawili sytuację na półwyspie.

Rozpad ZSRR przyniósł nowe nadzieje Rosjan z Krymu na powrót do Rosji. W 1991 r. zamieszkująca półwysep większość rosyjska uzyskała od komunistycznych władz zgodę na utworzenie Krymskiej ASRR, obejmującej obszar obwodu krymskiego, z wyjątkiem Sewastopola. Po rozpadzie ZSRR, 5 maja 1992 Rosjanie zamieszkujący półwysep proklamowali powstanie Republiki Krymu.

Ostatecznie nic z tego nie wyszło. Krym zrezygnował z niepodległości, a władze niepodległej Ukrainy zgodziły się na status republiki autonomicznej. Sewastopol został dodatkowym miastem wydzielonym jako siedziba rosyjskiej Floty Czarnomorskiej, mającej stacjonować tu na podstawie umowy między Rosją a Ukrainą.

Rosja wkracza na półwysep 16 marca 2014 roku odbyło się referendum w sprawie statusu Krymu. Referendum przeprowadzono po wydarzeniach Euromajdanu i podczas aneksji Krymu przez Rosję. Zostało przeprowadzone pod groźbą użycia broni, zakazano również wstępu na Krym bezstronnym obserwatorom. Nie jest ono uznawane w skali międzynarodowej przez większość krajów i przez żadną organizację międzynarodową. Władimir Putin przekonywał, że "Krym to ziemia rdzennie rosyjska, a Sewastopol to rosyjskie miasto". Historia pokazuje jednak, że władza carów, "białych" i bolszewików trwały jedynie przez około dwieście lat. Tłumaczenia Putina nie mają więc nic wspólnego z historią i są tylko elementem jego nowej polityki historycznej.

Według analityków Rosja od zaanektowania Krymu przymusowo zmienia skład etniczny tego okupowanego przez siebie terytorium. To na mocy art. 49 Konwencji Genewskiej z 1949 roku jest kwalifikowane jako zbrodnia wojenna.

Naszym nowym Partnerem jest ...

CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W SOSNOWCU - najnowocześniejsza szkoła zawodowa w regionie, jej oferta edukacyjna jest bardzo różnorodna i co ważne ściśle powiązana z rynkiem pracy.

„Uczniowie tej szkoły są kreatywni, otwarci na zmiany, wciąż odkrywają nowe ścieżki rozwoju zainteresowań i twórczych pasji„ – tak mówi o swoich podopiecznych **dyrektor Pani Elżbieta Czernik**.

Nasza obecność na dzisiejszej uroczystości w świętochłowickim UTW jest tego niezbitym dowodem. Pomysł naszej wspólnej inicjatywy – międzypokoleniowej, stanowi kolejny przykład jak bardzo seniorzy i młodzi są sobie wzajemnie potrzebni. Ze względu na charakter wydarzenia, które ma być niespodzianką, nie mogę zdradzać na czym polega nasz pomysł, ale mam nadzieję, że wszystkim bardzo przypadnie do gustu. To nasza pierwsza wspólna inicjatywa, ale wyrażam przekonanie, że nie ostatnia....”

W tym miejscu pragnę podziękować, jako gospodyni wydarzenia, Wszystkim, którzy przyczynili się swoją pracą i poświęceniem prywatnego czasu do realizacji tak zaskakującego pomysłu.

Relację fotograficzną z tego wydarzenia przedstawimy na naszej stronie internetowej oraz w następnej edycji Biuletynu. Podziękowania szczególne należą się: obu Paniom Katarzynom, nauczycielom i uczniom CKZiU oraz pracownikom Centrum Kultury Śląskiej w Zgodzie.

Wszystkim Słuchaczom i Gościom życzymy wspaniałej zabawy !

Organizatorzy

*Informacje o Walnych Zebraniach UTW w Świętochłowicach
i Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń UTW.*

W dniu 26 kwietnia 2024 r. odbyło się Walne Zebranie Sprawozdawcze stowarzyszenia UTW w Świętochłowicach. Podsumowując działalność Stowarzyszenia omówiono realizację programu edukacyjno-aktywizującego, liczbę i tematykę wykładów, zajęć aktywności fizycznej, warsztatów artystycznych oraz wielu innych wydarzeń, w których brali udział Słuchacze. Przedstawiono informację o finansowaniu tej szerokiej działalności ze składek członkowskich oraz pozyskanych dotacji i darowizn. Walne Zebranie przyjęło jednogłośnie sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za okres od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r. oraz uchwaliło absolutorium dla Zarządu. Przyjęto także plan działania Stowarzyszenia na kolejny okres. Podkreślić należy, że Członkowie Zarządu i Komisji Rewizyjnej wykonywali swoją pracę społecznie. Dokumentacja z Walnego Zebrania przechowywana jest w siedzibie Stowarzyszenia.

W dniu 27 czerwca 2024 r. odbyło się w Krakowie - Walne Zebranie Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń UTW.

W Zebraniu uczestniczyła prezes Zarządu naszego UTW – Krystyna Rawska, będąca członkiem Zarządu Federacji. Rozpatrzone i zatwierdzone przedstawione sprawozdania merytoryczne i finansowe Zarządu za rok 2023. Podjęto jednogłośnie uchwałę w sprawie udzielenia absolutorium Zarządowi. Rozpatrzone i zatwierdzone sprawozdanie z działalności Komisji Rewizyjnej za rok 2023. Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku nieprzerwanie od ponad 15 lat prowadzi systemowe działania na rzecz wzmocnienia, integracji i rozwoju ruchu uniwersytetów trzeciego wieku w Polsce, jak rów-

niez budowania i wdrażania profesjonalnej polityki senioralnej Państwa w kontekście wyzwań demograficznych, z którymi w najbliższych latach i dekadach Polska będzie się mierzyć. Aby sprostać tym wyzwaniom i skuteczniej odpowiadać na potrzeby i problemy środowiska obywatelskich organizacji seniorskich, ze szczególnym uwzględnieniem uniwersytetów trzeciego wieku, **Zarząd Federacji dostrzegł konieczność opracowania wieloletniej Strategii Rozwoju OFSUTW.**

Strategia stanowi najważniejszy dokument polityki rozwojowej Federacji – opierając się na wnioskach pochodzących z wielopłaszczyznowej diagnozy dotychczasowej działalności tej sieci, formułuje jej wizję, misję, cele strategiczne oraz rekomendowane kierunki działań, które w perspektywie lat 2024-2030, pozwolą wzmocnić Federację organizacyjnie i merytorycznie, a poprzez to umożliwią jak najpełniejsze wypełnianie przez nią określonych statutowo celów.

Zakłada się, iż procedura ewaluacyjna strategii zostanie wdrożona i przeprowadzona w I kwartale roku 2025 oraz w I kwartale roku 2028.

Strategię Rozwoju Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń UTW na lata 2024 – 2030 uchwalono jednogłośnie.

Opracowała: Krystyna Rawska

O tym jak OdNowa – teatr seniorów studentów UTW Świętochłowicach trafiła do Górnośląskiego Centrum Zdrowia Dziecka w Katowicach

Zaczęło się przypadkowo, w katowickim Teatrze Korez odbywała się premiera książki, autora: Bogusia Janiszewskiego: O, Choroba; to projekt charytatywny od Wydawnictwa Agora. Książka wydana w formie komiksu jest świetnym zabiegiem, aby zainteresować nią dziecko. Występuje tam 12-letnia Adela – zwykła nastolatka – do której pewnego dnia przychodzi Choroba. Zaczyna za nią podążać, mimo że Adela jej nie chce, ignoruje ją, każe jej odejść. Niestety Choroba zostaje i zaczyna domagać się więcej i więcej uwagi.

Temat choroby nowotworowej nigdy nie jest łatwy. Nie chcemy o tym mówić ani myśleć. Niemniej jednak, kiedy zdarza się choroba musimy stawić jej czoła. Przedstawiona książka może pomóc w oswojeniu choroby. Z drugiej strony może być świetnym narzędziem do uwrażliwienia zdrowego dziecka na potrzeby chorych koleżanek i kolegów.

Podczas tej prezentacji poznałam p. Prezes Fundacji Iskierka - p. Jolantę Czernicką – Siwecką. „Fundacja Iskierka działa od 2006 r. na rzecz dzieci z chorobą nowotworową, pomaga tym najmniejszym uwierzyć, że warto walczyć, że wokół są inni ludzie. Tym dużym czy też dorosłym, pomaga pomagać. Bo w życiu najważniejsze jest życie ....”

Nasz pierwszy kontakt z Fundacją to zaproszenie na spotkanie opłatkowe w naszym świętochłowickim UTW, podczas którego Pani Prezes przedstawiła działalność Fundacji oraz zaprezentowała walory książki O, Choroba. Chętnych do jej nabycia było całkiem sporo. Potem zrodził się pomysł aby nasz amatorski zespół teatralny OdNowa działający przy Uniwersytecie –, którego patronem artystycznym i emocjonalnym jest od Teatr im. St. I. Witkiewicza w Zakopanem, przedstawił dzieciom z chorobą nowotworową - pacjentom Górnośląskiego Centrum Zdrowia Dziecka w Katowicach, spektakl o Kubusiu Puchatku i jego Przyjaciołach w Stumilowym Lesie. To przedstawienie jest spotkaniem młodego i dojrzałego widza. To opowieść pełna przyjaźni, pięknych myśli i przygód, które wciągną każdego widza i tak też się stało.

W dniu 4 kwietnia 2024 r. nasz zespół wystąpił w sali świetlicowej szpitala; dzieci wraz z opiekunami bawiły się świetnie, ich zadowolone i uśmiechnięte twarze przekonały nas aktorów – seniorów, że nie tylko warto, ale trzeba pomagać.

W imieniu Zespołu OdNowa: Krystyna Rawska

Byliśmy w Królestwie Żelaza

Królewska Huta na Śląsku, Ernst Wilhelm Knippel (1811-1900), połowa XIX w., kolorowana litografia

W dniu 6 marca 2024 roku słuchacze UTW zwiedzili Muzeum Hutnictwa w Chorzowie. Muzeum rozpoczęło swoją działalność w listopadzie 2021 roku; zlokalizowane jest w zabytkowej hali po byłej elektrowni Huty Kościusko z 1895 r. ; to pierwsze tego typu muzeum w Polsce, w pełni przeznaczone do dziedzictwu materialnemu oraz niematerialnemu hutnictwa żelaza i stali w kontekście Chorzowa i Śląska, prezentujące je na tle przemian gospodarczych, cywilizacyjnych oraz kulturowych regionu, kraju i Europy. Tytuł wystawy stałej – „Królestwo Żelaza” jest nawiązaniem do Huty „Królewskiej” – to dawna nazwa zakładu, jak i miejscowości – Królewska Huta. Odnosi się do potencjału huty oraz rozwijającego się wokół niego miasta. Jest też znakomitym świadectwem roli jaką pełniła w rewolucji przemysłowej.

Zwiedzający zobaczyli pamiątki oraz obiekty związane z funkcjonowaniem Huty Kościusko i Huty Batory, przekazane przez byłych pracowników zakładów (izby pamięci) i także pochodzące ze zbiorów publicznych.

Trasę wędrowki wyznaczają oryginalne hutnicze maszyny: ważący blisko 17 ton olbrzymi młot mostowy czy imponujący fragment zespołu walcowniczego z kołem zamachowym o średnicy 6 m. To najstarsze urządzenie w „Królestwie Żelaza”. W tej części Muzeum prezentowany jest również film w Sali kinowej. Podczas seansu na sferycznym ekranie, w widowiskowy sposób prezentowana jest historia i rola żelaza i stali w zbudowaniu świata jaki znamy.

Opracowała : Regina Pasternak

Jesteśmy także melomanami...

Radosław Droń

Maj to doskonały moment na to, aby wybrać się w muzyczną podróż.

W dniu 13 maja 2024 r. odwiedziliśmy Filharmonię Śląską w Katowicach. Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Śląskiej, dzięki twórczości znakomitych kompozytorów muzyki klasycznej, przeniosła nas w czasie do epok romantyzmu oraz klasycyzmu.

Koncert przybliżył słuchaczom twórczość Carla von Webera, Gioacchino Rossiniego oraz Johannes Brahmsa, Bedřicha Smetany i Józefa Elsnera. Orkiestrą dyrygował Radosław Droń, który z Filharmonią Śląską im. Henryka Mikołaja Góreckiego w Katowicach współpracuje od sezonu artystycznego 2022/2023.

Jest absolwentem Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu w klasie dyrygentury prof. Marka Pijarowskiego. Swoje umiejętności kapelmistrzowskie doskonalił na wielu kursach mistrzowskich, m.in. pod kierunkiem: Marin Alsop – aktualnej dyrektorki artystycznej NOSPR, George’a Tchitchinadze, Gabriela Chmury, Rafała Jacka Delekty czy Tadeusza Strugały.

Dzięki naszej wykładowczyni - Pani mgr Reginie Gowarzewskiej, będącej Kierownikiem Biura Koncertowego Filharmonii – słuchacze mieli okazję zwiedzić Filharmonię po jej rozbudowie, w wyniku której muzycy uzyskali nowe pomieszczenia: garderoby, sale prób, bibliotekę nut i magazyny instrumentów.

Regina Gowarzewska

Opracowała : Regina Pasternak

Nauki astronomii ciąg dalszy:

W dniu 8 maja 2024 r. po raz kolejny Słuchacze UTW odwiedzili Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne im. Mikołaja Kopernika w Chorzowie.

Powitani jak zawsze serdecznie przez gospodarza miejsca - dyrektora Stefana Jantę, udali się do Sali projekcyjnej, po krótkiej prelekcji o historii Planetarium, które po czteroletniej modernizacji jest jednym

z najnowocześniejszych parków nauki na świecie. Są tu prezentowane zagadnienia związane z seismologią, meteorologią i astronomią.

Seans składał się z dwóch części – pierwsza to prowadzona na żywo przez lektora wędrówka po aktualnym niebie - prezentacja najbardziej znanych gwiazdozbiorów, a drugą część stanowiła projekcja filmu „Narodziny Ziemi”, który był niezwykle wydarzeniem ilustrującym skomplikowaną historię pochodzenia naszej planety.

Pokaz uświadomił nam, jak wiele mało prawdopodobnych czynników złożyło się na to, że nasza planeta powstała.

Po zakończeniu seansu p. Dyrektor oprowadził Słuchaczy po całym obiekcie i opowiedział o wszystkich ważnych urządzeniach tam zainstalowanych.

W zespole budynków Planetarium znajdują się:

- obserwatorium astronomiczne z największym w Polsce 30-centymetrowym refraktorem,
- istniejący projektor UPP Zeiss Jena, po 63 latach eksploatacji, zastąpił Chiron III japońskiej firmy GoTo.
- kilkumetrowy zegar słoneczny,
- wieża widokowa z platformą na wysokości 25m, z której w pogodne dni można zobaczyć góry,
- stacje: seismologiczna i klimatologiczna,
- 2 ekspozycje stałe – astronomiczna i geofizyczna (w podziemiach budynku)
- radioteleskop o czaszy pięciometrowej,
- teleskop zwierciadlany o średnicy 70 cm.

Te dwa ostatnie instrumenty astronomiczne oddano do użytku 28.12.2023 r.

Nasze wizyty w Planetarium Śląskim fascynują nas i w niezwykle interesujący sposób przysparzają nam wiedzy.

Opracował: Henryk Duda

Wyzwania liderów UTW i organizacji senioralnych w okresie popandemicznym

To jeden z tematów poruszanych na Regionalnym Forum Organizacji Seniorskich, zorganizowanym w dniu 28 czerwca 2024 r. w Krakowie, w ramach projektu "Mocna Federacja - sieciuje, partycypuje, inspirowuje" sfinansowanego ze środków Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich. Organizatorem krakowskiej konferencji była Ogólnopolska Federacja UTW w Nowym Sączu, której członkiem od 2011 roku jest nasz Uniwersytet.

Pandemia koronawirusa dla generacji współczesnych seniorów okazała się kolejnym doświadczeniem pokoleniowym, tak jak stan wojenny lub transformacja ustrojowa. Nic dziwnego, że wielu z nas dzieli czas: na przed i po pandemii. Dokładnie wiemy, kiedy zaczęła się globalna epidemia, nie wiemy jednak kiedy i czy na pewno się zakończyła. Mimo to umownie ostatnie 2 – 3 lata zaliczamy do okresu popandemicznego. Dokładnie na ten sam czas przypadają inne ważne wydarzenia, które miały wpływ na nasze myślenie i nasze zachowania. To oczywiście wojna za naszą wschodnią granicą, która uruchomiła, zwłaszcza u seniorów, traumatyczne wspomnienia własne lub najbliższej rodziny z okresu II wojny światowej. Wyzwoliła dawno zapomniane lub wręcz nieznane lęki egzystencjalne. To, co ważne jest dla pokolenia osób starszych, jest ważne dla organizacji senioralnych i ma wpływ na sposób ich funkcjonowania. Okres popandemiczny to również maraton wyborów i zmian politycznych. Decyzje polityczne, podejmowane zarówno na najwyższym szczeblu, jak i najbliższej nas, na szczeblu lokalnym, stanowią o być albo nie być stowarzyszeń, organizacji pozarządowych, organizacji senioralnych.

W debacie dotyczącej wyzwań liderów UTW i organizacji senioralnych w okresie popandemicznym nie może zabraknąć odniesień do polityki, zwłaszcza senioralnej. Do debaty na wskazany temat Organizatorzy zaprosili ekspertki reprezentujące: spojrzenie praktyka zarządzającego UTW, specjalistkę działającą na pograniczu praktyki i nauki oraz ekspertkę z organizacji pozarządowej prowadzącej wartościowe badania i analizy środowiska senioralnego.

Moderatorem panelu dyskusyjnego była **Ewa Piłat – dyrektor Jagiellońskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Krakowie**

Jakie nowe zjawiska w organizacjach senioralnych ujawniła pandemia i jak sobie poradziły z nimi UTW? W ostatnich latach wyzwania uniwersytetom trzeciego wieku rzuciła nie tylko globalna epidemia, ale i inne okoliczności. Które z nich okazały się najbardziej destrukcyjne i mogą zaważyć na dalszym rozwoju ruchu UTW? Czy w okresie popandemicznym można się doszukać jakichś pozytywów?

Krystyna Rawska, prezes stowarzyszenia Uniwersytet Trzeciego Wieku w Świętochłowicach, członek Zarządu Ogólnopolskiej Federacji Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku, i członek Zespołu Ekspertów ds. Osób Starszych przy RPO:

Okres popandemiczny charakteryzuje odpływ członków, choć dziś widać, że był to stan przejściowy. Dla przykładu: w UTW w Rybniku liczba słuchaczy zmniejszyła się o 160 osób, aktualny stan to 450, natomiast w Rudzkim UTW wystąpił przyrost z 80 do 200 członków. W Centrum Kształcenia Ustawicznego w UTW w Bytomiu także zarejestrowano ubytek ok. 100 członków, ale z chwilą uruchomienia zapisów liczba się wyrównała – aktualnie zrzeszają ok. 700 członków. UTW w Wodzisławiu Śląskim nie zanotowało żadnej różnicy w liczbie członków – cały czas ta liczba oscyluje wokół cyfry 550 – 600. W Świętochłowicach liczba po pandemii nieznacznie się zmniejszyła, a potem nastąpił spory przyływ członków, także dzisiaj mamy 100 członków.

Nowym i, niestety, negatywnym zjawiskiem, które dało się zaobserwować w kilku z wymienionych wyżej uniwersytetów, był zanik ochoty do grupowych działań, spotkań integracyjnych, brak zaangażowa-

nia się w aktywne uczestniczenie w zajęciach. Słuchacze chętnie przyjęli postawę klienta, który wybiera sobie najlepsze produkty z oferty, kompletnie nie angażując się w funkcjonowanie organizacji. Działania UTW w większości opierały się na aktywności określonej grupy – najczęściej członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Samorządu Słuchaczy. To lokomotywy, która ciągnęły cały uniwersytet. Dziś trudno z grupy nowoprzyjętych członków „wyłowić” następców, a przecież kadra, liderzy, którzy zakładali te organizacje, zdążyli się postarzeć o bez mała 20 lat...

Do najbardziej destrukcyjnych zjawisk, według opinii liderów UTW, zaliczyć należy zbyt dużą konkurencję między podmiotami działającymi na rzecz dla seniorów. Dotyczy to przede wszystkim instytucji samorządowych, które z budżetu miasta fundują seniorom bezpłatny udział w wielu wydarzeniach, czy to sportowych, czy kulturalnych. Nie byłoby w tym nic złego, gdyby nie to, że wydarzenia są finansowane okazjonalnie. Do UTW, niestety, środki te nie trafiają, przez co słuchacze czują się gorsi, czasami rezygnują z uczestnictwa w edukacji, skoro w innych miejscach mają za darmo rozrywkę i biesiadę. Odczuwalny jest także kompletny brak koordynacji działań dla seniorów w skali miast, brak porozumienia się z działaniami Miejskich Rad Seniorów, które powinny w celu realizacji swoich ustawowych zadań dokonywać bieżącej analizy potrzeb seniorów, z uwzględnieniem członków organizacji seniorskich.

Każda organizacja dąży do odniesienia sukcesu . Sukcesy są miłe, ale zazwyczaj niczego nie uczą. Uczymy się w sytuacjach trudnych, kryzysowych. Jaką naukę wnosimy z trudnego, można powiedzieć - kryzysowego - okresu popandemicznego? Czy mogłyby się Panie pokusić o pewne przewidywania dotyczące najbliższej przyszłości i wyzwań stojących przed organizacjami seniorskimi, a może i pokoleniem seniorów in gremio ?

Krystyna Rawska: Uważamy, że jesteśmy powołani do edukacji, a nie do rozdawnictwa, nasza działalność ma służyć poszerzaniu wiedzy i samokształceniu seniorów – to jedna strona medalu; jednakże mocno zauważalny problem stanowi osamotnienie coraz większej liczby seniorów i tutaj myślę, że samotność jawi się jako systemowy problem państwa !

Należy sobie zadać pytanie czy uruchomienie wolontariatu dla osób samotnych, spośród mobilnych członków UTW dla seniorów pozostających w domach – może stanowić jedno z kolejnych wyzwań – które zintegrowałyby społeczność słuchaczy ? Wszakże my również kiedyś możemy stanąć wobec problemu niemożności poruszania się – nawet we własnym domu. Z pewnością sztandarowym przykładem takiego działania są członkowie Wodzisławskiego UTW, którzy w Klubie Wolontariuszy wykazują się wielokierunkową pomocą charytatywną np. wsparcie rodzin zastępczych, wizyty w zakładach opieki paliatywnej ...

Czy wydobywanie z samotności jest zadaniem UTW, zwłaszcza, że dzisiejszy senior czuje się samotny, ale nie ma ochoty na edukację... Do zbudowania wspólnoty, sam wykład nie wystarczy .... Co powinniśmy i co jeszcze możemy zrobić ? Jestem przekonana, że trzeba przede wszystkim promować nasze bogate i różnorodne oferty i należy to robić w różnorodny sposób i wychodzić słuchaczom do słownie na przeciw, metodą małych kroków co z pewnością przyniesie efekty.

Uważam również, że obowiązkiem zarządzających Uniwersytetami jest dzisiaj uczestnictwo w gremiach decyzyjnych samorządu i organów rządowych poprzez dyskusję z parlamentarzystami, radnymi samorządów wszystkich szczebli w celu dyskusowania nad systemowymi rozwiązaniami służącymi przeciwdziałaniu wykluczenia seniorów.

PODSUMOWANIE

Pandemia wyzwoliła wiele lęków w pokoleniu osób starszych. Spowodowała znaczący odpływ słuchaczy i zawieszenie działalności wielu UTW. Mimo to, jak wynika z Informacji nt. sytuacji osób starszych w 2022 r. była to najczęstsza forma aktywności seniorów w Polsce. W tej chwili widzimy powrót uczestników zajęć do uniwersytetów. Ten okres w historii ruchu UTW potwierdził bardzo niski poziom kompe-

tencji cyfrowych starszego pokolenia, a jednocześnie ich znaczenie w swobodnym i niezależnym funkcjonowaniu we współczesnym świecie. Niekwestionowaną zasługą pandemii było zmuszenie seniorów do opanowania nowych technologii. Te na dobre zagościły w naszym życiu, znacznie je upraszczając. Ostatnie burzliwe lata ujawniły również skale bezradności tzw. czwartego pokolenia i konieczność opracowania nowych strategii UTW mających na celu „zagospodarowanie” tej grupy wiekowej. Jeśli mowa o bezradności i niesamodzielności, to pandemii zawdzięczamy również zespolenie tych pejoratywnych określeń z seniorami. Choć wynikały z troski o zdrowie starszych pokoleń, to z jednej strony przyczyniły się do nasilenia ageizmu (pamiętamy protesty młodych Brytyjczyków przeciwko izolacji albo karetki przewożące pensjonariuszy DPS obrzucane kamieniami w Hiszpanii).

W zakresie budowania wizerunku cofnęliśmy się o wiele lat i znów musimy łamać stereotypy osoby starszej jako schorowanej i potrzebującej pomocy. Nieodmiennie nierozwiązanym problemem jest sposób finansowania UTW. Uniwersytety z pewnością nie były ulubieńcami prawicowego rządu. Z bólem serca musieliśmy patrzeć na szczodrość wobec innych grup seniorów, de facto na koncertowe marnotrawstwo pieniędzy podatników. Wyzwaniem na najbliższe lata jest nie tyle zdobycie przychylności obecnego rządu, co zaważenie o systemowe uporządkowanie finansowego wsparcia dla edukacyjnych organizacji senioralnych. Te niesprawiedliwe zróżnicowane strumienie wsparcia powodują niezdrową konkurencję wśród organizacji senioralnych. Zamiast się wspierać i budować wspólny ruch senioralny zaczynamy walczyć o uczestników i generować konflikty między organizacjami. Wszyscy mamy te same cele: wspieranie zdrowia, aktywności społecznej, fizycznej, budowanie więzi i zapobieganie samotności. Samotność stała się wyzwaniem dla współczesnych społeczeństw. Za rządów Teresy May w 2018 w Wielkiej Brytanii powołano Ministerstwo ds. Samotności, w 2021 podobne ministerstwo powstało w Japonii, a w roku 2022 w Niemczech.

Uczenie się jest antidotum na starość, wymaga wysiłku, ale zapobiega dystrofii organizmu. Na Kongresie Gerontologów Społecznych zorganizowanym z okazji 50-lecia UTW na świecie, obecni tam pedagodzy podkreślali, że seniorzy, którzy się uczą sprawiają wrażenie młodszych i bystrzejszych.

I tak jest w istocie.

Opracowała: Ewa Piłat

Na konferencji poruszono także wiele zagadnień, które dotyczyły:

- Mediacji – jako metody rozwiązywania konfliktów, prezentowanej przez Fundację Rozwoju Mediacji, Warszawa
- Innowacyjnej metody osiągania dobrostanu w wieku senioralnym wzMOCnieni – Fundacja Via Salutis, Wałbrzych
- „Maratonu pisanie listów 2024” Największej na świecie akcji na rzecz praw człowieka - Stowarzyszenie „Amnesty International”, Warszawa
- Bezpieczeństwa cyfrowego Seniorów, O Kampanii Społecznej „Znam te numery”- Telewizja Puls sp. z o.o., Warszawa
- Nowych możliwości uczenia się w oparciu o EPALE elektroniczną Platformę na rzecz uczenia się dorosłych - Uniwersytet Jagielloński, Instytut Pedagogiki, Kraków
- Klubów Pacjenta, Edukacji prozdrowotnej na rzecz lokalnych społeczności, Fundacja „Z sercem do pacjenta”, Grupa American Heart of Poland, Katowice
- COHOUSING- u senioralnego – czy będzie odpowiedzią na osamotnienie osób starszych? Stowarzyszenie Mieszkaniowe WSPÓŁ, Warszawa

Jako uczestniczki konferencji, szczególne zainteresowanie wzbudził temat uwagę COHOUSING- u senioralnego, który stanowi: formę oddolnego, społecznego budownictwa mieszkaniowego, w której

mieszkania prywatne oraz przestrzenie przeznaczone są do wspólnego używania przez wszystkich mieszkańców; wspomaga aktywne tworzenie i uczestniczenie we wspólnocie sąsiedzkiej; cechuje go dostępność cenowa, mieszkania tańsze niż na rynku prywatnym. Ta praktyka pochodzi głównie ze Skandynawii, w niektórych krajach – jak np. Dania, Holandia w tworzenie cohousingów angażuje się państwo lub samorządy lokalne.

Ostatnim punktem konferencji była prezentacja Partnerów Ogólnopolskiej Federacji UTW, którymi są:

- Zakład Zielarski „KAWON – hurt Nowak” sp. j.
- Adamed Pharma S.A.

Z satysfakcją można stwierdzić, że firma zielarska KAWON współpracuje także od kilku lat z naszym Uniwersytetem, a owocem tej współpracy była tegoroczna wizyta słuchaczy naszego UTW na zaproszenie gospodarzy w Krajewicach, o czym pisze koleżanka Jadwiga na kolejnych stronach Biuletynu.

Opracowanie: Krystyna Rawska

Odwiedziliśmy ciekawe miejsca ...

W dniach od 23 – 24 maja 2024 roku grupa studentów naszego UTW na zaproszenie firmy „Kawon”, pojechała do miejscowości Krajewice w Wielkopolsce. Trzeba podkreślić, że przedstawiciele „Kawonu” od kilku lat prowadzą w naszym Uniwersytecie wykłady o sekretach ziołowej natury, ponieważ jedną z form pozaprodukcyjnej działalności Firmy jest krzewienie wiedzy w zakresie profilaktyki zdrowia.

„Kawon”, jest firmą rodzinną pp. Nowaków; to firma farmaceutyczna z ponad 60-letnią tradycją zielarską, która od 34 lat zajmuje czołowe miejsce wśród producentów ziołowych herbat leczniczych.

Nasi studenci mieli okazję już uczestniczyć w wielu prelekcjach o znaczeniu naturalnych metod leczenia i profilaktyki zdrowia, a wizyta w Krajewicach umożliwiła im poznanie procesu produkcji.

Pod opieką profesjonalnych konsultantów przeprowadzono zwiedzających przez wszystkie etapy produkcyjne, jakie przechodzą zioła, zanim staną się gotowym produktem leczniczym. Oczywiście jest, że muszą spełniać określone wymagania i są produkowane z wysokiej jakości surowców zielarskich. Wszystkie produkty lecznicze posiadają Pozwolenia gwarantujące, że są one bezpieczne dla zdrowia, podlegają kontroli na każdym etapie wytwarzania, posiadają potwierdzone badaniami działania lecznicze zgodne z deklaracją na opakowaniu. Dodać należy, że produkty są wytwarzane przez producenta, który spełnia prawem określone warunki i posiada zezwolenie Ministerstwa Zdrowia na wytwarzanie Produktów Leczniczych i podlega nadzorowi Inspekcji Farmaceutycznej. Oprócz produktów leczniczych Firma wytwarza produkty spożywcze, takie jak herbaty, przyprawy i suplementy diety. Do tych ostatnich należą: Owoc głogu, Kwiat ślazu Owoc bzu czarnego i wiele innych.

Gospodarze zaprosili nas także do degustacji herbat ziołowych i owocowych. Delektowaliśmy się ich wspaniałym smakiem i zapachem. W firmowym sklepie można było skorzystać z bogatej oferty produktów, z czego skwapliwie skorzystali uczestnicy.

Nasza Zosia, a w tle Babula ....

Kolejnym przystankiem naszej eskapady było Soplicowo; tam czekało nas spotkanie z historią i literaturą; w Skansenie Filmowym, Pan Marek Pinkowski – w roli Podkomorze- go, zapoznał nas z rekonstrukcją scenografii do filmu „Pan Tadeusz”. Poczuliśmy ducha staropolskiego klimatu zazna- jąc uroku dawnego wiejskiego folwarku ,położonego po- śród malowniczych lasów, jezior i pól. Urozmaiceniem by- ły atrapy budowli filmowych takie jak: lamus czyli budynek gospodarczy służący do przechowywania zboża i zbroi, kurnik, wozownia, stodoła, spichlerz, stajnia, no i studnia z żurawiem.

Opiekun Soplicowa p. Marek założył „akademię zwierząt” w której znalazły się zarówno zwierzęta domowe, jak i leśne oraz dzikie ptactwo. Przeraził nas widok groźnego orła, a sokół był już zdecydowanie bardziej przyjazny, ol- brzymi puchacz wogóle nie zwrócił na nas uwagi; nato- miast zaskoczyła nas bliskość 24- letniej Babuli (kobyłki) niezwykle przyjaznej, z którą konkurował sporych wymia-

rów osiołek; były jeszcze daniele, które wysuwały pyszczki,

żeby wpadło w nie chociaż kilka zielonych listków ...

Wreszcie przyszedł czas na toast wspianiałym miodem pitnym, chociaż animuszu nam nie brakowało.

Przebywając na świeżym powietrzu, w sielsko- anielskim nastroju, przy zabawie ze zwierzętami, niemalże zapo- mnieliśmy o posiłku, który czekał na nas w karczmie, która kiedyś była stodołą , apetyt bardzo wszystkim dopisał.

Na zdrowie !

Mój młodszy brat .....

W drodze do Gostynia odwiedziliśmy Bazylikę Świętogórską. Bazylika p.w. Niepokalanego Poczęcia NM P i św. Filipa Neri jest perłą polskiego baroku.

W 1668 r. Adam Konarzewski sprowadził na Świętą Górę zakon filipińców, który do dziś prowadzi tam działalność duszpasterską. Fundatorem bazyliki był Adam Konarzewski, który postanowił pobudować kościół jako wotum za swoje cudowne uzdrowienie.

Monumentalna świątynia została wzniesiona w latach 1677-1698 według projektu włoskiego architekta Baldassara Longheny. Imponującą kopułę zaprojektował Pompeo Ferrari. Kupuła z wieżą w formie latarni ma 60 m wysokości i stanowi charakterystyczny punkt panoramy całej okolicy. Bazylika zachwyca zarówno pięknym wystrojem i wyposażeniem wnętrza, jak i unikalnym otoczeniem całego zespołu klasztornego. Cudowny Obraz Matki Bożej Świętogórskiej został ukoronowany koronami papieskimi (1928) i przyozdobiony Złotą Różą przez papieża Benedykta XVI (2012).

Po wizycie w świątyni, grupa zakwaterowała się w hotelu „Cukropol” w Gostyniu, który okazał się być bardzo gościnnym miejscem. Wieczorem odbyło się spotkanie całej grupy, podczas którego rozwiązały się nam języki, co pozwoliło nam bliżej się poznać i przeżyć miłe chwile.

W kolejnym dniu celem naszej podróży był zamek w Kórniku, którego historia sięga od średniowiecza do czasów XIX w.; był rezydencją historycznych polskich rodów: Górków, Czarnkowskich, Zygmunta Grudzińskiego i od XVII w. rodu Działyńskich. Wybitną przedstawicielką rodu Działyńskich była Teofila z Działyńskich Szofdrska-Potulicka. Poświęciła swoje życie sprawie rozwoju kulturalnego i gospodarczego Kórnika i przebudowie rezydencji na barokowy pałac. Namalowany przez A. Pesne portret Teofili w białej sukni, do dzisiaj zachowany w zamku, dał początek legendzie o Białej Damie – jednym z najstynniejszych duchów w polskich zamkach.

Obecnie w zamku mieści się muzeum z zachowanymi wnętrzami jego ostatnich właścicieli, wieloma unikatowymi eksponatami jak: zbroje, broń i obrazy. Po wysłuchaniu fascynującej historii dziejów zamku i jego właścicieli czekał nas wspaniały spacer po Arboretum, jednym z największych w Europie, który jest parkiem i oazą zieleni wokół zamku.

Na powierzchni ponad 50 ha znajduje się ponad 3500 drzew i krzewów, w tym wiele egzotycznych. Czas naszej wizyty przypadł na okres kwitnących azalii, różaneczników i lilaków. Wszystko było cudownie kolorowe w majestatycznej oprawie potężnych wielowiekowych drzew.

Niestety czas biegnie naprzód i nasza podróż dobiegła końca.

Wyjazd w istocie okazał się edukacyjny, a jego uczestnicy z wielkim entuzjazmem wspominać będą wszystkie odwiedzone miejsca.

Dobry humor był naszym partnerem do samych Świętochłowic.

Opracowała: Jadwiga Denysiewicz

Harmonogram wykładów UTW w Świętochłowicach - I semestr od 25.09.2024 - 12.02. 2025 r.
(wszystkie wykłady rozpoczynają się o godz. 17.00)

DATA	TEMAT	WYKŁADOWCA	MIEJSCE
25.09.2024	Wykład inauguracyjny - " UTW przedłuża życie"	dr hab. prof. Uniwersytetu SWPS Katarzyna Popiołek	Centrum Kultury Śl. Pl. Krauzego 1
02.10.2024	Trucizny, które zmieniły świat	prof.dr hab.inż.Mariola Saternus Pol. Śl.	OSiR Skatka
09.10.2024	Zwiedzanie zabytkowej Kopalni Ignacy w Rybniku	Wyjazd integracyjny	Rybnik - Niewiadom ul. Mościckiego
16.10.2024	Czego życie oczekuje ode mnie?	Uniwersytet SWPS	OSiR Skatka
23.10.2024	Wsparcie społeczne i proces porozumiewania się jako źródło siły	Uniwersytet SWPS	OSiR Skatka
30.10.2024	Dziwne ścieżki do nagrody Nobla	dr hab. Inż. Jacek Pieprzyca Pol. Śl.	OSiR Skatka
06.11.2024	Źródła stresu i sposoby radzenia sobie z nim	Uniwersytet SWPS	OSiR Skatka
13.11.2024	W drodze do siebie - rozwój osobisty	Uniwersytet SWPS	OSiR Skatka
20.11.2024	Ważne mosty i dobre granice - budowanie relacji interpersonalnych	Uniwersytet SWPS	OSiR Skatka
27.11.2024	Stanisław Moniuszko - ojciec polskiej opery narodowej	mgr Regina Gowarzewska	OSiR Skatka
2024-12- 04	O barwnikach w życiu codziennym	dr inż. Anna Byczek-Wyrobek Pol. Śl.	OSiR Skatka
11.12.2024	Wychodzę ku innym - uczeństwo w życiu społeczeństwa.	Uniwersytet SWPS	OSiR Skatka
18.12.2024	Uroczyste zakończenie projektu		
	Spotkanie opłatkowe		
08.01.2025	Turyn - miasto z bogatą historią.	Krzyszyna Rawska	OSiR Skatka
22.01.2025	Niezwykłe miejsce - muzeum w Susch (Szwajcaria)	dr Barbara Lewicka	OSiR Skatka
29.01.2025	Konsekwencje wojny w Ukainie dla Unii Europejskiej	dr Jan Olbrycht	OSiR Skatka
05.02.2025	Czym latamy w kosmos ?	Stefan Janta - dyrektor Planetarium Śl.	
12.02.2025	Rok 2025 Rokiem Jubileuszowym	ks. dr Stanisław Puchała	OSiR Skatka
	17.02. - 2.03.2025 - FERIE ZIMOWE		
05.03.2025	II semestr		

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Świętochłowicach
ul. Bytomska 40, 41-600 Świętochłowice
tel. +48 608-064-377